

Ändringshistorik

Datum	Version	Ändrad av	Ändringar
2023-02-09	1	Martin Elmestål	Skapat dokument

Restaureringsplan för N2000-området Bergbofjärden-Häverö Prästäng SE0110078 inom projektet LIFE RestorRED.

Denna restaureringsplan berör delområde Häverö Prästäng.

LIFE19 NAT/SE000172

Summary

This document provide a brief overview of the measures that will take place in the LIFE RestoRED project at the N2000 site Bergbofjärden-Häverö Prästäng SE0110087, Häverö prästäng nature reserve. Location of different actions can be seen in the maps in the end of this document.

Om Projektet

Projektet LIFE RestoRED arbetar med att restaurera skötselkrävande naturtyper, mestadels betesmarker och slåtterängar. Arbetet utförs inom N2000-områden under åren 2021 till 2027. Naturtyperna som restaureras finns med på den rödlista för naturtyper som EU tagit fram. Arbetet som omfattas av den här restaureringsplanen utförs av Länsstyrelsen i Stockholm. Läs mer om projektet på webbplatsen Bergbofjärden-Häverö Prästäng SE0110087.

Uppgifter om området

Natura 2000-område: Bergbofjärden-Häverö Prästäng SE0110087

Naturresevat: Häverö Prästäng

Län: Stockholm

Kommun: Norrtälje

Förvaltare/kontaktperson på Länsstyrelsen: Martin Elmestål

Koordinater för restaureringsområde: SWEREF 6670569.21,705494.70

Beskrivning av objektet

Häverö prästäng består av föredetta ängsmarker och lövängar som i dag domineras av ädellövskog samt trädbeklädda betesmarker. Reservatets utmärkande egenskap är dock de artrika ängsmarkerna som sköts än idag med slätterhävd. Marken är kalkrik vilket ger förutsättningar till en särskilt artrik flora. Större delen av naturreservatet bär spår av ängsbruk och lövtäkt, och är ett av de få områden i länet som långt in på 1900-talet har haft en kontinuerlig ängsskötsel. Stora delar av före detta ängs- och betesmarker har sedan ängsbruket upphört växt igen med löv och barrskog. Områdets variation och markens kalrikedom, kombinerat med äldre tiders hävd har skapat goda förutsättningar för områdets artrikedom.

Syfte och mål med åtgärderna i projektet

I det här området ska naturtyperna lövängar (6530) och trädbeklädd betesmark (9070) ges en stärkt ekologisk status genom utglesning av träd och buskskiktet i syfte att friställa värdefulla lövträd samt skapa bättre förutsättningar gräsmarksarter kopplade till artrika ängs- och hagmarker.

Vid slutet av projektet ska framtida skötsel av området vara ordnad genom att området fortsätter betas och/eller större ytor ska skötas genom traditionell ängsbruk.

Allmänheten och sakägare ska ha fått kunskap om projektet genom skyltning, informations-träff och framtagande av informationsmaterial.

Tillgängligheten i området ska ha ökat genom att området blir mer lättframkomligt och öppet och erforderliga passager vid betesstängsel ska ordnas vid lämpliga platser.

Insekter och svampar som är beroende av död ved kommer gynnas genom anläggande av flera faunadepåer med döda träd som tas ned vid restaureringsinsatserna. Yngre lövträd av ask, lönn och sälg kommer hamlas och på sikt skapa goda förutsättningar för vedlevande insekter, svampar och lavar i takt att träden blir äldre och utvecklar håligheter och variation i sin barkstruktur. Hamlade träd och buskar bidrar också att skapa en variation i gräsmarken i form av varmare mikroklimat i gläntor och vindskydd mot kalla vindar.

Pollinerare och flora kommer gynnas då ökad solinstrålning, bete och slätter möjliggör en återtablering av artrika gräsmarker i nu igenväxta områden. Blommande buskar och träd kommer sparas vid restaureringarna.

Tabell 1 Naturtyper som omfattas av projektåtgärder

Naturtypskod	Natura 2000 naturtyp (namn)	Areal (ha)
Utv mot 6530/9070	Utvecklingsmark mot lövängar/Trädbeklädd betesmark	6,14+3,20

Åtgärder som är aktuella i N2000-området Bergbofjärden-Häverö prästäng, delområde Häverö prästäng naturreservat.

Tabell 2 Planerad omfattning

Action	Namn	Längd (m)	Area (ha)	Antal
C1.1	Röjning och avverkning		9,3	
C2.1	Stängsling	1449		
C2.4	Stängselgenomgång			3
D1	Fotodokumentation			1
D3.2	Uppföljning av fladdermöss			1
D5.2	Planering och utvärdering av åtgärder för pollinerare			1
D5.2.1	Uppföljning pollinerare			1
D5.2.2	Uppföljning av nektarkälla			1
D5.3	Planering och utvärdering av skapande av död ved			1
E1.1	Obligatorisk projektskyt			1
E1.2	Temaskyrt			2
E1.5.1	Infomöte markägare brukare			
E1.5.2	Infomaterial markägare brukare			1

Beskrivning av åtgärderna

Action C1.1 Röjning och avverkning

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: Vinter 2022, vinter 2023. Hösten 2023 och vintern 2024

Beskrivning:

Område 1. Restaurering skogsbete.

Uttag av främst 50-årig unggran i syfte att skapa luckighet, skogsbetestruktur och förutsättningar för bete. Tall, grövre asp och ek sparas. Vissa partier av gran sparas i sin helhet i sydöstra delen av området.

Område 2. Trädbeklädd betesmark/löväng.

Uttag av ung löv av främst asp, lönn och björk. Gynna ek och ask, samt bärande buskar och träd. En ordentlig utglesning av hassel i syfte att skapa öppen ängsmark, omväxlat med skuggigare partier där vissa hasselbestånd lämnas orörda, främst på bergig mark. Hamling av ask, lönn och vissa sälgar. Äldre grov asp sparas, medelstor asp som avverkas lämnas i flera faunadepåer. Målbilden är en mosaikartad löv- och buskrik trädbeklädd betesmark med lövängsstruktur varvat med öppnare parter där ängsslåtter ska möjliggöras.

Action C2.1 Stängsling

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2025-03-31

Genomförs: Våren 2022

Beskrivning: Nytt elstängsel anläggs längs prästängsvägen och reservatsgränsen enligt kartan. En före detta åker med artrik flora stängslas bort från betesmarken och sköts med slåtter som resten av ängsmarken.

Action C2.4 Stängselgenomgång

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2025-03-31

Genomförs: våren 2022

Beskrivning: 3 st självstängande grindar placeras på tre platser.

Action D1. Fotopunkter

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: Hösten 2021

Beskrivning:

För att dokumentera effekten av restaureringsåtgärderna kommer foton att tas på strategiska platser före restaureringsåtgärder och efter genomförda åtgärder. Fotopunkterna finns utmärkta på karta nedan.

Fotodokumentation sker också under genomförandet av projektet och publiceras som en enkel rapport på projektets webbplats www.liferestored.se.

Action D3.2 Uppföljning fladdermöss

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-08-31

Genomförs: Sommaren 2022

Beskrivning:

För uppföljningen används "[Undersökningstyp Fladdermöss – artkartering Version 1:1, 2017-06-05](#)" som finns publicerad på Naturvårdsverkets webbplats.

Inspelningsboxar kommer att placeras på lämpliga platser spritt över området och i olika miljöer. Metoden kompletteras med manuell inventering med hjälp av handhållen detektor under en natt.

Resultaten kommer publiceras på projektets www.liferestored.se och Länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se/stockholm.

Action D5.2 Planering och utvärdering av åtgärder för pollinerare

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: vinter 2023. Hösten 2023 och vintern 2024

I samband med restaureringsåtgärder kommer särskild hänsyn tas till pollinerarnas framtida miljö. Vid restaureringen kommer till exempel bryn att göras flikiga och blommande buskar att friställas. Gläntor skapas för att skapa varma rum inom området. På sikt ska större ytor skötas med slåtter vilket innebär en större blomrikedom och fler nektarkällor för pollinerare. För planeringen av pollinerarnas miljö har projektets receptsamling för möjliga åtgärder använts och efter genomförd restaurering kommer insatsen att utvärderas och dokumenteras i projektets databas.

Resultaten kommer publiceras på projektets www.liferestored.se och Länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se/stockholm.

Action D5.2.1 Uppföljning pollinerare

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: Sommaren 2022

Beskrivning: En inventering utförs vid tre tillfällen under maj, juni och juli månad längs linje-transekter. Transekterna placeras i tre utvalda områden på den befintliga slätterängen, restaureringsområde och en närliggande betesmark utanför reservatet som jämförelse. Även kompletterande undersökningsmetoder som färgskålsinventering och blombesöksräkning utförs i uppföljningen. Inventeringen genomförs enligt manualen "Undersökningstyp: Dagaktiva fjärilar (naturvardsverket 2016)". Blomräkningen genomförs enligt en metod framtagen av UK Pollinator Scheme (2022). Resultatet från inventeringarna kan sedan användas i en uppföljande inventering efter restaureringsåtgärderna är gjorda för att jämföra resultaten.

Resultaten kommer publiceras på projektets www.liferestored.se och Länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se/stockholm.

Action D5.2.2 Uppföljning av nektarkälla

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: Sommaren 2022

Beskrivning: I samband med inventering av pollinerare görs också en inventering av nektarresurser på samma transekter som för pollineringsundersökningen.

Resultaten kommer publiceras på projektets www.liferestored.se och Länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se/stockholm.

Action D5.3 Planering och utvärdering av skapande av död ved

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: vinter 2023. Hösten 2023 och vintern 2024

Beskrivning:

I samband med avverkning av träd inom action C.1 kommer död ved att skapas. Ca 16 död ved depåer kommer att finnas inom restaureringsområdena. Åtgärderna finns utmärkta på kartor nedan.

För planeringen av vilken död ved som ska skapas har projektets checklista använts och efter genomförd avverkning kommer insatsen att utvärderas och dokumenteras i projektets databas.

Action E1.1 Obligatorisk projektskylt

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2022

Beskrivning:

En skylt som beskriver projektets arbete kommer att sättas upp. Placeringen av skylten finns utmärkt på karta nedan.

Action E1.2 Temaskylt

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: 2023

Beskrivning:

Två skyltar som beskriver naturtypen kalkbarrskog och löväng kommer att tillverkas och sättas upp. Placeringen av skyltarna finns utmärkt på karta nedan.

Action E1.5.1 Infomöte markägare brukare

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: Sommaren 2022

Beskrivning: I syfte att informera sakägare till reservatet bjuds markägare, brukare och grannar som berörs av naturreservatet in till ett informationsmöte där Länsstyrelsen informerar om kommande restaureringsinsatser. Informationsmötet sker i naturreservatet och efterföljs av en exkursion in i restaureringsområdena där deltagarna får titta på planerade åtgärder.

Action E1.5.2 Infomaterial markägare brukare

Möjlig tidsperiod: 2021-03-01 till 2026-12-31

Genomförs: Sommaren 2022

Beskrivning: I samband med informationsträffen tillverkas ett informationsmaterial som delas ut på plats till deltagare och som publiceras på projektets www.liferestored.se och Länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se/stockholm .

Kartor

Bild 1

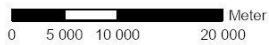
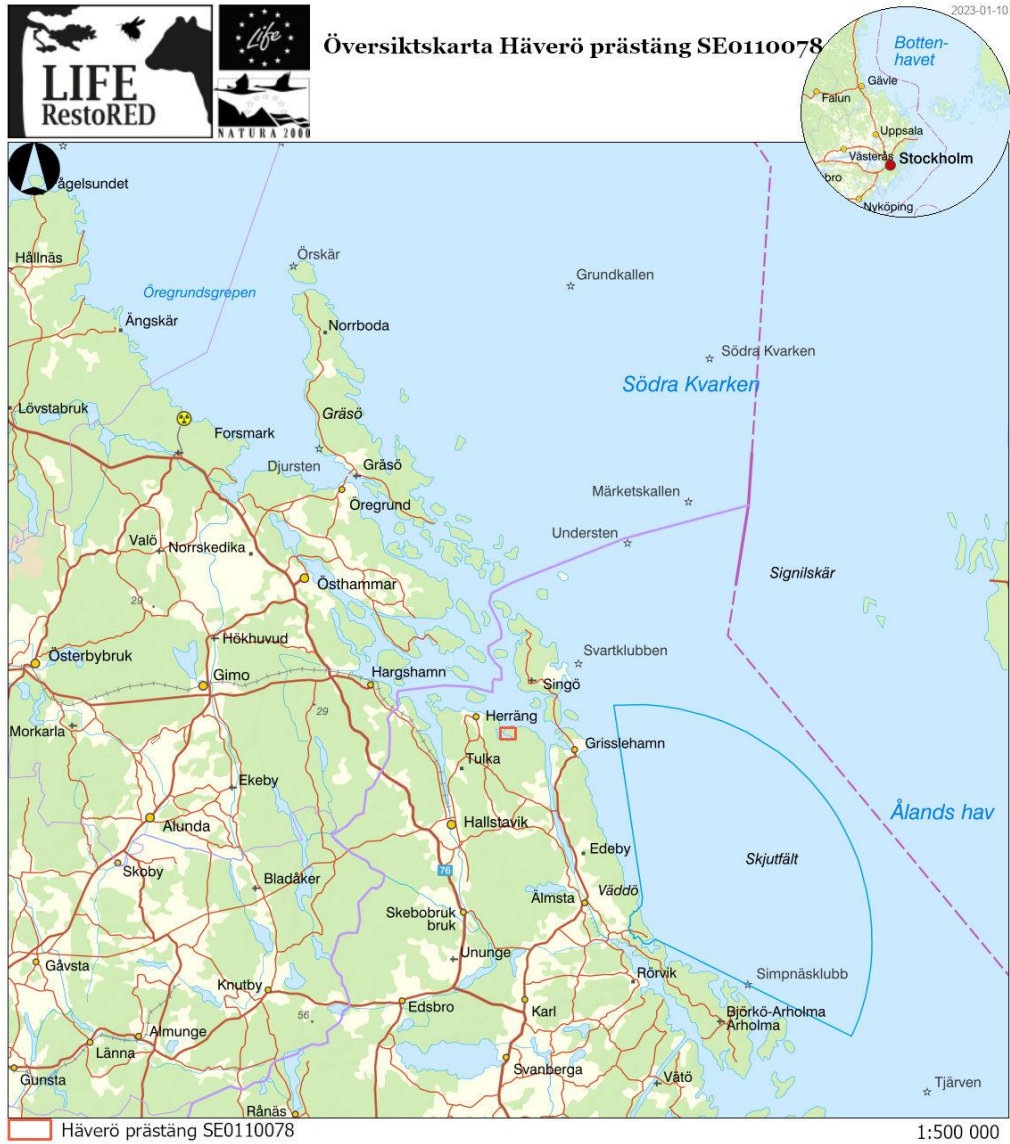
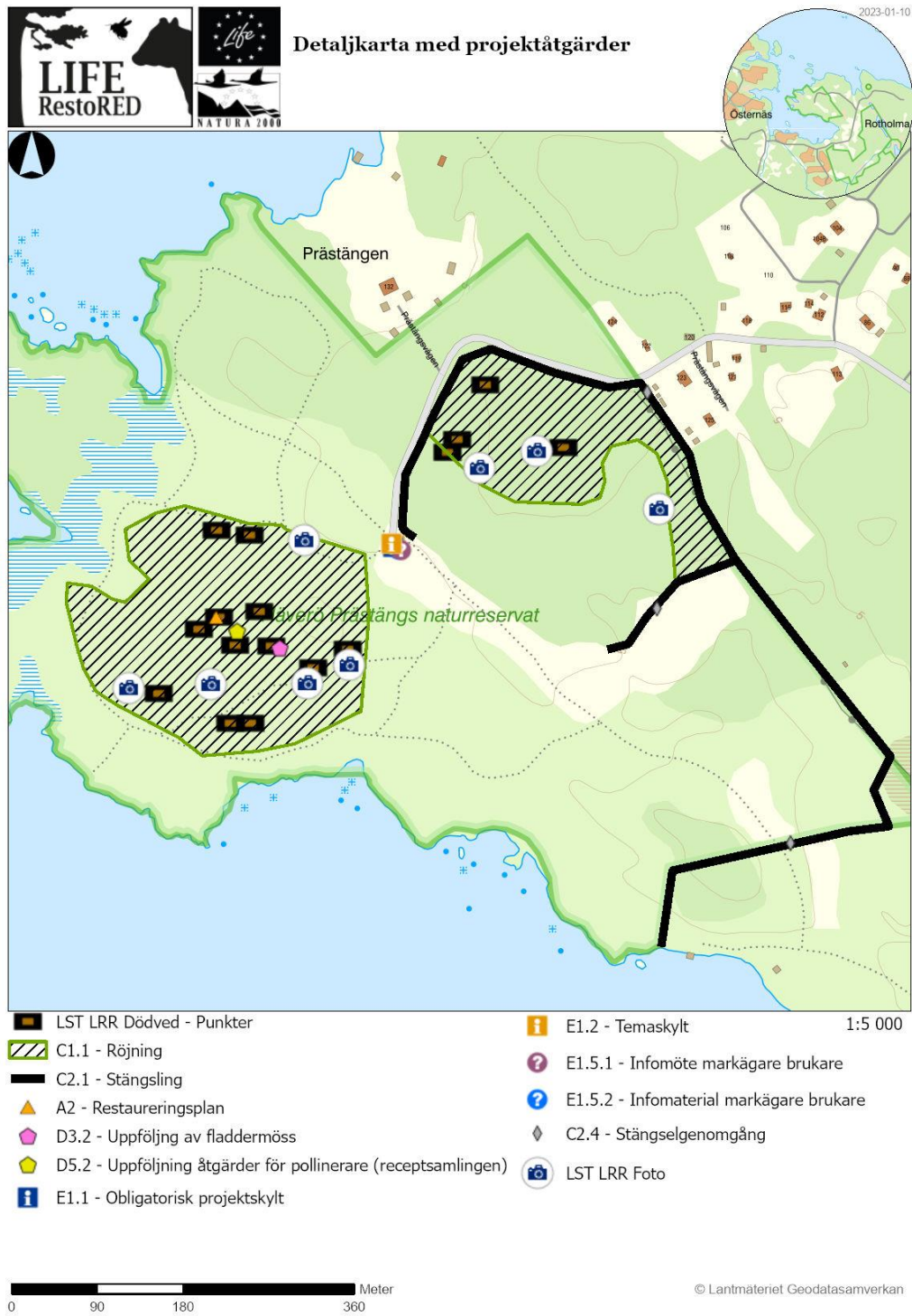

Bild 2

LIFE-programmet

Den här restaureringsplanen har producerats med stöd av Europeiska kommissionens LIFE-program. Ståndpunkter och faktainnehåll representerar projektet LIFE RestoRED och representerar inte nödvändigtvis Europeiska kommissionens eller byrån CINEAs uppfattning eller ståndpunkt. Läs mer om LIFE-programmet på EU-kommissionens webbplats : <https://ec.europa.eu/easme/en/life>